

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 401/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť E. C., zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Jánským, Štúrova 13, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 26 P 139/2011-209 zo 17. apríla 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 25 CoP 36/2013-263 z 25. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. C. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2013 prostredníctvom telefaxu s doplnením prostredníctvom poštovej prepravy 23. decembra 2013 doručená sťažnosť E. C. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 26 P 139/2011-209 zo 17. apríla 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“)

a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 CoP 36/2013-263 z 25. septembra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

V sťažnosti sa okrem iného uvádza:

«Dňa 17. 4. 2013 rozhodol Okresný súd v Nitre Rozsudkom, sp. zn. 26P/139/2011-209, ktorým zmenil Rozsudok Okresného súdu Nitra, č. k. 9C/9/2009-298 zo dňa 29. 6. 2010 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 7Co/157/2010-378 zo dňa 2. 12. 2010 v časti úpravy styku otca s maloletým M. C. tak, že otec je oprávnený stýkať sa s maloletým telefonicky každú nedeľu kalendárneho týždňa v čase od 18.30 hod do 19.00 hod a prostredníctvom internetovej komunikácie – Skype každú stredu kalendárneho týždňa v čase od 18.30 hod do 19.00 hod...»

Proti uvedenému Rozsudku podal sťažovateľ dňa 2. 5. 2013 odvolanie, v ktorom opakovane namietal účelové tvrdenia matky, ktoré nemožno za žiadnych okolností považovať za preukázané. Okrem toho sťažovateľ poukazoval najmä na príliš upäté posudzovanie súdu, ktorý svoje rozhodnutie v podstate opiera iba o závery znaleckého dokazovania, avšak bez posúdenia širších súvislostí...

Podľa názoru sťažovateľa bolo totiž v konaní okrem iného porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces v zmysle Čl. 46 Ústavy SR, vyplývajúce aj z Čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej iba ako „Dohovor“)...

V nadväznosti na uvedené ako aj na citované ustanovenia poukazujem na bezprecedentné porušenia práv sťažovateľa, ktorému bol zakázaný osobný styk s jeho synom. Pritom bolo nadovšetku pochybnosť preukázané, že sťažovateľ je pre maloletého prirodzenou autoritou, tento ho akceptuje ako rodiča bez najmenej známky strachu z jeho osoby. Pokiaľ by sme chceli zjednodušiť rétoriku znaleckého dokazovania, je možno vzťah sťažovateľa so svojim synom označiť ako priam príkladný!...

Rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu je tak potrebné označiť ako rozhodnutie, ktoré absolútne žiadnym spôsobom nekorešponduje so skutkovým stavom, pričom je sťažovateľovi odopierané rodičovské právo, ktorého sa domáha. Podľa môjho názoru ide až o absurdné rozhodnutie najmä v dnešných pomeroch, kedy súdy v niektorých prípadoch doslova nútia rodičov, aby sa aspoň čiastočne starali

o svoje deti, a na druhej strane takýmto absurdným spôsobom zamedzia výkonu rodičovských práv tomu, kto sa k nim hlási a chce ich vykonávať s najväčšou starostlivosťou.»

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo E. C. na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa Čl. 19 ods. 2 Ústavy bolo porušené.

2. Základné právo E. C. na zákonnú ochranu manželstvo, rodičovstva a rodiny podľa Čl. 41 Ústavy bolo porušené.

3. Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 25. 9. 2013, sp. zn. 25CoP/36/2013 a Rozsudok Okresného súdu v Nitre, sp. zn. 26P/139/2011-209 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu v Nitre vracia na ďalšie konanie.

4. E. C. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- EUR (slovom desať tisíc euro), ktoré sú Okresný súd v Nitre spoločne s Krajským súdom v Nitre spoločne povinní vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

5. Okresný súd v Nitre spoločne s Krajským súdom v Nitre sú povinní uhradiť sťažovateľovi trovy konania, a to na účet advokáta, JUDr. Martina Jánskeho, so sídlom v Nitre, Štúrova 13, PSČ 949 01, č. ú. 0871483001/5600, a to do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou

sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ústavy napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, pričom v odôvodnení sťažnosti namieta aj porušenie čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, avšak v navrhovanom petite sťažnosti sa vyslovenia ich porušenia nedomáha. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého tvrdenia o namietanom porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza len v odôvodnení sťažnosti, t. j. mimo petitu, je v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (m. m. III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07). Z uvedeného dôvodu ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť len v rozsahu namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ústavy.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy sú manželstvo, rodičovstvo a rodina pod ochranou zákona, pričom sa zaručuje osobitná ochrana detí a mladistvých.

1. K námietke porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 26 P 139/2011-209 zo 17. apríla 2013

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Z už uvedeného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného

práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

2. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 25 CoP 36/2013-263 z 25. septembra 2013

V súvislosti s touto časťou sťažnosti sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd ešte pred preskúmaním opodstatnenosti tejto časti sťažnosti považuje za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej s odkazom na svoje ústavné postavenie opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti

účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, v ktorom sa predovšetkým uvádza:

„... Na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozsudku len podčiarkuje, že ani odvolací súd nespochybňuje právo otca mal. M. na udržiavanie pravidelných osobných kontaktov so synom ako jedného z dôležitých atribútov podieľajúcom sa vo všeobecnosti na zdravom vývine mal. detí nežijúcich spoločne s oboma rodičmi. Toto právo bolo v plnom rozsahu i súdom rešpektované, keď po prerušení spolužitia rodičov v rámci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností bol upravený i styk otca s maloletým a to po prvý krát rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 13. 10. 2009 č. k. 24P/513/2008-141 (i keď nie právoplatne) a následne i v rozvodovom konaní rodičov rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 29. 06. 2010 č. k. 9C/9/2009-298 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 02. 12. 2010 č. k. 7Co/157/2010-378, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20. 12. 2010. Označeným rozsudkom otcovi vzniklo oprávnenie stretávať sa s mal. dieťaťom každý nepárny mesiac a to posledný víkend v danom mesiaci od 17.00 hod. od piatka do nedele do 17.00 hod., počas letných prázdnin v mesiaci august od 01. 08. od 09.00 hod. do 15. 08. do 18.00 hod., počas vianočných sviatkov každý párny rok v čase od 25. 12. od 09.00 hod. do 01. 01. nasledujúceho roka do 18.00 hod. s tým, že si dieťa prevezme v mieste bydliska maloletého a po ukončení doby styku ho na tom istom mieste riadne a včas odovzdá matke.

... otec dňa 27. 11. 2011 po skončení určenej doby styku maloletého matke neodovzdal, zadržieval ho v Chorvátsku, kde ho zapísal i do základnej školy a k opätovnému návratu dieťaťa do miesta obvyklého pobytu došlo až dňa 03. 12. 2012 po predchádzajúcom vydávacom konaní. Zo strany otca tak nešlo o prvý prípad, keď obdobne už dňa 27. 12. 2008 bez súhlasu a vedomia matky, i keď v tej dobe nebol súdnym

rozhodnutím upravený výkon rodičovských práv a povinností k dieťaťu, mal. M. premiestnil do Chorvátska, z ktorého dôvodu bolo i uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 05. 01. 2009 č. k. 24P/513/2008-11 nariadené predbežné opatrenie, ktorým bola otcovi uložená povinnosť odovzdať maloletého do starostlivosti matky a až následne v priebehu výkonu súdneho rozhodnutia bol zabezpečený návrat mal. dieťaťa na územie Slovenska. Samotný otec vo svojich viacerých vyjadreniach pred súdnymi orgánmi, naposledy i v tomto konaní na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 28. 06. 2012, neustále prezentuje odmietanie podrobiť sa rozhodnutiam slovenských súdov, pretože tieto neuznáva...

S ohľadom na uvedené zistenia predmet tohto konania si vyžadoval poznať i vlastný názor mal. M. na pojednávaní vec, keďže ide o dieťa, ktoré je už schopné s ohľadom na stupeň svojho vývoja vytvoriť si tomu zodpovedajúci vlastný názor a posúdiť dosah jeho sa týkajúcich opatrení...

Odvolačí súd preto doplnil dokazovanie výsluchom maloletého, ktorý výslovne uviedol, že sa s otcom stretávať nechce, týchto stretnutí sa bojí z obavy, že ho otec opätovne zoberie do Chorvátska, čo mu neustále zdôrazňuje i pri ich telefonických rozhovoroch a na jeho námietky, že s ním ísť nechce, mu otec hovorí, že bude musieť. Ďalej uviedol, že nevie, či otca má rád, a preto je pre neho postačujúci telefonický a elektronický kontakt s otcom.“

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného (aj v spojení s odôvodnením napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý mal k dispozícii), ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu nemožno považovať za prejav interpretačnej alebo aplikačnej svojvôle, pričom sťažovateľova sťažnostná argumentácia v jeho sťažnosti nie je spôsobilá vyvolať pochybnosti o jeho neudržateľnosti z ústavného hľadiska. Ústavný súd zastáva názor, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základných práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd uvádza, že sťažovateľ môže na príslušnom všeobecnom súde vždy podať návrh na zmenu rozhodnutia, ktoré napadol sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2014